

מסורת הש"ס

סדר תעניות אלו פרק שלישי תענית

כג.

תורה אור השלם

1. עונותיכם הטו אלה וְתַשׁוּבוּתֵיכֶם מִנְּעֵי הַטּוֹב מִכָּכָב: ירמיהו ה כה
2. על משמרתִי אֶעֱמְדָה וְאֶתְיַצְּבָה עַל מִצְוֹר וְאֶצַּעֵה לְרֵאוֹת מַה יֵּדְבַר בִּי וְמַה אָשִׁיב עַל תּוֹכְחָתִי: חבקוק ב א
3. יִשְׂמַח אֲבִיר וְאֶמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדָתָךְ: משיכי כג כה
4. וְתִגְזֹר אוֹמֵר וְיִקָּם לָךְ וְעַל דִּרְכֶיךָ נִגְזָה אוֹר: איוב כב כח
5. כִּי הִשְׁפִּילוּ וְהִאמְרָם נְגַה וְשִׁחַ יְשַׁח עֵינֵיהֶם: איוב כב טט
6. שִׁיר הַפְּעֻלֹת שְׂבוּיָי וְאֵת שִׁיבֹת צִיּוֹן יִקְוֶינָה כַּת שִׁיבֹת צִיּוֹן יִקְוֶינָה אֶת הַיָּמִים: תהילים קכו א

ומוטע: לשנס הגויס. סנהדרין: דור שיהא אפל מרוב זעור שלא ירדו גשמים: השועס חספלקך מן המיתה שהזכת עליהם שזע: של אורו לדיק. חוני המעגל היה מלטער על המקרה הזו: שיר המעלות. לשון עילוי: היינו כחולמים. כחלוס נדמה גלות צבל שהיה שזעים שנה: שצעין שני בחלמא. חזמניה מי איתא דנייס שצעין שני בחלמיה (ס) וש אדם ישן שצעין שנה זשינה אחת: עד שצעין שנין. לא טעין פירא זעעניא קמייסא: (ס) יסוי. חוני המעגל וקא כריך כפתא: הכי גרסי' אנה עלמא זכורא אשכחיה כי היכי דסתי לני אהפסי אנה נמי אישפיל נכרא: אהרבה ליה משוניסא. עלתה סביעותיו שן סלע: ואיכסי מעינא דאינשי. ולא אשכחוהו חס: רמזי רמזי. וולדי וולדות זאלו השניס דנייס. מעוברת זכר היטה זוזר זכא עליה והיליד: אמר להו. שאל להון זנו של חוני המעגל קייס הוא: נפירנא לן סך שמעתסא. מונסם לנו שמועה זו כאילו למדנוה זחייו של חוני המעגל שהיה מפרקה לנו ומניה לנו יפה יפה: או זכרסא או מיוסוסא. ולא גרסינן הכא כזכרי דאיזוב אלא זכנא זכרסא (קד טז:) גזי מעשה דאיזוב אס אין זכריו של אדם נוהגין זו כזוד כזחילנה נוח לו שימות. (א) אי נמי משוס (ב) הן זכיוני לא כחזב זכפרינו: רפיך זכרסא. עודר זכרסא: לא

- ביתם בלילי ד' ובלילי ז' וכן היו בימי שמעון בן שטח, עד שנעשו חזטים ככליות ושעורים כויתים ועדשים כדניי, וזררו מהם דוגמה לדורות ההרועים כמה החטא גורם, שנאמר והחזאתים מניעו הטוב כסם. וכן מציינו בבנין בית המקדש, ירדו גשמים בלילות, ולמהר נשבה הרוח ונתפורו העבים וזרח השמש והשכימו כל אהר ואהר ללמאכתן, להרועי שמלאת שמים בדיהם. תנו רבנן פעם אחת יצא רוב אור ולא ירדו גשמים שלחו לחוני המעגל להתפלל והתפלל ולא ירדו גשמים כו'. מעשה דחוני המעגל דגם שבעים שנה זכר, ומעשה דאבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל דאצטרף לעלמא למיטרא, ושדורו רבנן לוותיה ואשמוהו רבנן דקא רפיך זכרסא יחבר ליה שלמא כו'.

רבינו חננאל

ביתם בלילי ד' ובלילי ז' וכן היו בימי שמעון בן שטח, עד שנעשו חזטים ככליות ושעורים כויתים ועדשים כדניי, וזררו מהם דוגמה לדורות ההרועים כמה החטא גורם, שנאמר והחזאתים מניעו הטוב כסם. וכן מציינו בבנין בית המקדש, ירדו גשמים בלילות, ולמהר נשבה הרוח ונתפורו העבים וזרח השמש והשכימו כל אהר ואהר ללמאכתן, להרועי שמלאת שמים בדיהם. תנו רבנן פעם אחת יצא רוב אור ולא ירדו גשמים שלחו לחוני המעגל להתפלל והתפלל ולא ירדו גשמים כו'. מעשה דחוני המעגל דגם שבעים שנה זכר, ומעשה דאבא חלקיה בר בריה דחוני המעגל דאצטרף לעלמא למיטרא, ושדורו רבנן לוותיה ואשמוהו רבנן דקא רפיך זכרסא יחבר ליה שלמא כו'.

רבינו גרשום

בלילי רביעות. שאין בני אדם מצויים לחזק מפני אגרת בת מחלת. אם נמחה. נחכסה. צריך אתה להתנדות. שמיטה דברים כלי' מעלה. ת"ר פעם אחת וכו'. היינו (פ"ט) [פ"א] עצמו דמתניתין. עג עגה. (ו) צר צורה. ראינו ולא נמות. בחימא. בשביל שריינין לא נמות. שאלו היו שנים כשני אליהו. שאין מפתחות של מטר ביד הקב"ה. לא נמצא שם שמים מתחלל. שנמצאת מחלל את שבעות. משוניסא. סלע. רמזי. ולדות. יא. הברא. שיהא לו חבר טוב שנוהג לו כבוד.

ביתם בלילי רביעות ובלילי שבכות שכן מציינו (ב) בימי שמעון בן שטח (ס) שירדו להם גשמים בלילי רביעות ובלילי שבתות עד שנעשו חטים ככליות ושעורים כדניי ויתים ועדשים כדניי זהב וזררו מהם דוגמא לדורות להרועים כמה החטא גורם שנאמר עונותיכם הטו אלה וחזאתיכם מניעו הטוב מכם וכן מציינו בימי הורדוס שהיו עוסקין בבנין בהמ"ק והיו יורדין גשמים בלילה למחר נשבה הרוח ונתפורו העבים וזרח החמה ויצאו העם למלאכתן וידעו שמלאכת השמים בידיהם: מעשה ששלחו לחוני המעגל וכו': ת"ר פעם אחת יצא רוב אדר ולא ירדו גשמים שלחו לחוני המעגל התפלל וירדו גשמים התפלל ולא ירדו גשמים עג עוגה ועמד בתוכה כדרך שעשה חבקוק הנביא שנאמר על משמרתִי אעמדה ואתיצבה על מצוד וגו' אמר לפניו רבונו של עולם בנדך שמו פניהם עלי שאני כבן בית לפניך נשבע אני בשמך הגדול שאיני זו מכאן עד שתרחם עלי בנדך התחילו גשמים מנמפיין אמרו לו תלמידיו רבי ראינוך ולא נמות כמדומין אנו שאין גשמים יורדין אלא להתיר שבעתך אמר (ב) לא כך שאלתי אלא

(א) דכתיב זעפס. זהו זלילי רביעות ובלילי שבתות דאין טורח זכני אדם דאינס הולכין לזרכיס זלילי רביעות מפני אגרת זת מחלת זכפסיס (דף ק"ב): שן מלינו. כלומר זסמל זחלמך אין סיפק זגשמיס זל זלילות זזכת זמנינו זימי שמעון זן שטח כו' ולכוו.

קשרו ואלכרו: הורדוס. סתר בנין זעורא זכנה בנין יפה ממנו זכ"ט (דף טז.) עוגה. שורה עגולה כמו עוגה שהיא עגולה: כדרך שעשה חבקוק על משמרתִי אעמדה כמין בית האסורים עשה וישב: ראינוך ולא נמות. נראה אומך ולא נמות זניסוחא. שהתפלל שלא נמות זכרע זמפי עזרת גשמיס: פר הודאה. להתנדות עלי ועשה (א) לו סמיכה והציאו שלמים. חוני זומן זכית היה: זכמיס ופטריוס. זולי"ץ זלע"ו זילאו מלחוח הגשמים וידעו כי של זכרה היו: אלמלא חוני אסה. ואדם גדול (ס) לנדוס. זמנדין על כבוד הרב סהטיס זכריס ואמר לא כך שאלתי: שאלמלא היו שנים כשני אליהו. גזרת עליית גשמיס: ומפסה של גשמיס זידו של אליהו גרסינן: לא נמלא סס שמיס מחסלל. זמתיס. (ש) שאליו זכעב חי' אס יהיה השנים האלה על ומטר כי אס לפי זכרי (מלכס א' ט) ואמה זכעב שאין אמה זו עד שירדו גשמיס: נמלא סס שמיס מחסלל על ידך. זיה אס זה זל לדי זכועת זשול: מחסלא. לשון חטא כלומר (א) היו הולך

(א) חולין קייט: (ב) עי' חוספות שבת טו: ד"ה דלמך וכו'. (ג) זכרסא יט. לעיל יט, ד' (ד) זכריס טו: (ה) ד"ה ימי אהרי ד"ה (ה) עי' גר"ף שזעיי פי על זט.

הגהות הב"ח (א) גמ' אלה להמיר שבעתך אמר לפניו לא כך שאלתי כי אלא נלכז העולם אמר להם לא תמורו אמר לעמוד: (א) שם איך יוכלן לעמוד: (א) שם דמיט שצעין שן א"ל אנה עלמא זמורכא אשכחיה: (ד) שם זכרסא דהוה קא רפיך זכרסא יחבר ליה שלמא: (ה) ש"י זכריס זעורו ז"ל ד"א זכמיס זימית זכמיס זמחק. זכר כי ראינוך טוח על בני אדם לדיס: (ו) ד"ה זכרן כי מפלת חקוק סס"ד: (ז) ד"ה פר זכרסא יחבר ליה שלמא: (ח) ד"ה אלמלא יהיה נשבע חי' וכו' שאין אמה זו ממש עד שירדו גשמים זמלא ל"ל הדי"א: (ט) ד"ה מחסלא כי כלומר הולך ומטעא סס"ד ויתבא: (א) חיי נמלא זמח"כ מח"ד בני לשכת כי: (ב) ד"ה שצעין כי שצעין שני בחלמיה כבודו ויט אדם יט: (ג) ד"ה או תכונתה כי מי נמי משוס נהרו זכיוני לא זכיוני:

הגהות הגר"א

[א] נברא גורני עלין נדוי. נ"ב ולא עוד אלא:

לעוי רש"י

בוליי"ץ. פטריות.

מוסף רש"י

ובלילי שבתות. שכל מציין זכמיס (זכריס יא יז). אלמלא חוני אתה. שאל שן זכרסא זמשיט (זכרסא טו). גורני עלין זכריס. לפי שתימור ויש המקום על סקק גשמיס לא כך שאלתי כמיס עמיס (טו). או זכרסא או מיוסוחא. אס אין זלמס זחויניס נוח לו שימות (זכ"ב טו).